

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Continens Armamentarium Seu Panoplima Spiritualem - Id est, Varia arma
& media ad omnis generis tentationes fortiter sustinendas, & feliciter
superandas, Ad Omnium Quidem Animarum

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1688

Caput. I. De Tentationibus circa Deum occurrentibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48377)

erunt. Si quæ autem sunt in arcanis statutorum ejus altiora sensibus & cogitationibus nostris, etiamsi rationem eorum consequi, & colligere non possimus, tutius tamen nobis est, magis occultas esse rationes, quam nullas credere, quia non ambigendum, omnia DEI esse, etsi nobis non sint perspicua, tamen esse consulta. Etsi, inquam, hæc ita se habeant, quia tamen aliquorum hominum ingenia adeo sunt inquieta, ut neuiquam quieta & libera à tentationibus esse possint, nisi aliquibus saltem rationibus adductis ostendatur iisdem æquitas divinorum operum & judiciorum, ideo ut in hoc etiam genere aliquousque satisfacere possit Confessarius, aut Pastor, plerâque similes tentationes in hac sexta parte proponam, modumque illis occurrendi ostendam. Unde in sex capita pars ista dividetur, quorum primum de tentationibus circa Deum, secundum circa Christum, tertium circa Angelos, quartum circa Homines in communi, quintum circa Homines bonos, sextum denique circa homines malos occurrentibus tractabit.

C A P U T I.

DE TENTATIONIBVS CIRCA
DEVM OCCVRRENTIBVS.

II. Circa hunc non pauca tentationes occurrunt, maximè quando tam variæ permissiones & ordinationes considerantur, quæ humanæ rationi minus consentaneæ videri possent, quæ proin nunc ordine sunt referendæ,

§. I.

§. I.

Tentatio I. Circa creationem malorum Angelorum & Hominum.

III. **E**usebius Clericus legens in aliquo libro historiam, quâ narrabatur, eo tempore, quo S. Bernardus mortuus est, 30000. hominum in iudicio particulari comparuisse, & ex his duos tantum rectâ ad cœlum, tres ad purgatorium, reliquos omnes ad infernum fuisse translatos, vehementer tentari cœpit, dum imaginari sibi non potuit, quomodo tam misericors Deus tam multos homines, quos providebat damnandos esse, creare potuerit præ iis, quos, si creati fuissent, certò salvandos præciverat. Quæ tentatio adhuc majus incrementum accepit, quando in alio libro legit, esse quorundam Doctorum opinionem, qui tertiâ parte plures Angelos damnatos, quàm Salvatos fuisse asserant. Quæritur, quomodo huic tentationi sit occurrendum?

Responsio.

IV. Inprimis illi suggerat S. Hieronymi responsionem l. 3. contra Pelag, sic loquentis: *Vis scire rationem? DEVS presentia judicat, non futura: nec condemnat ex præscientia, quem noverit ialem fore, qui sibi postea displiceat; sed tanta bonitatis est & ineffabilis clementia, ut eligat eum, quem interim bonum cernit, & post malum futurum, dans ei potestatem conversionis & penitentia.*

V. Secundò ostendat eidem, licere cuique uti jure suo maximè autem DEO, cui sine injuria Majestatis

gestatis licuisset, ad supremi juris sui demonstrationem omnes creaturas, infantes etiam, æternis cruciatibus affligere; quid mirum ergo, si beneficâ voluntate condidit aliquos ob scelera sua affligendos, non ut affligeret, & quod damnet justitia, quos bonitas creavit ipsâ bonitate & justitiâ abusus.

VI. Tertiò illi demonstret, quàm magna emolumenta ex tali creatione sint subsæcuta, dum & attributa divina clariùs sunt manifestata, per justitiam in aliquibus, in aliis misericordiam exercitam: & multi homines pereuntium exemplo ferventius virtutem amplectantur, merita sua augent, & ad magnam sanctimoniam aspirant; sicque DEUS ex malis exprimit optima, & velut ex insulso cortice dulcem nucleum eruit.

VII. Quartò illi ostendat, etiam hunc finem creationis hujus non postremum fuisse, ut bonis & electis ad varios usus serviant, uti sat clarè Gerson sequentibus verbis lib. I. de consol. Theol. prosâ 4. indicavit: *Velut animalia propter homines creata sunt, ad obsequiorum varietatem, illa blandiendo, ista saviendo, intelligere sic habemus propter electorum salutem præscitos esse formatos, sive nocere, sive obsequi conentur, ut non gloriatur omnis vel obsequens electis, vel adversans eis. Noverat DEVS scelestos usui futuros prædestinatis, tum ad vitam temporalem, tum æternam; quare propter electorum utilitatem non inutiles omnino sunt. Cadaveris morticini adipem jussit DEVS haberi in varios usus; nam etiam ii, qui suis mortui peccatis sunt, sanctorum vita serviunt: aliena adhuc malitia utilis est filiis DEI.*

§. II.

Tentatio II. Circa permissionem peccatorum.

VIII. **A** Fra pia & devota Virgo videns passim tantam grandia, & multiplicia peccata ab hominibus committi, vehementer miratur, quomodo Deus qui tam facile ea impedire posset, salvâ suâ Justitiâ & Bonitate, nihilominus ea permittat, ideoque à confessorio hanc sibi Justitiâ paulò clariùs explicari petit. Quæritur, quomodo sit eidem respondendum?

Responsio.

IX. Primò illi ostendat, hanc permissionem non modicè ad gloriam DEI, & humani generis exaltationem profuisse; cum enim propter peccata hominum abolenda DEUS incarnatus, & passus sit, clarè sequitur, omnium illorum bonorum, quæ ex Christi Incarnatione & Passione secuta sunt, peccata quodammodo causam fuisse; inde tanta gloria Dei, gratulari, admiratio, & cognitio bonitatis ejus. Ex peccatis homines agnoverunt specialiter DEI patientiam, clementiam, lenitatem. Tantus virtutum apparatus exornat nunc Majestatem ejus, provocat humilitatem nostram ad laudes ejus, ad affectus, ad obsequia; ut non immeritò S. Ecclesia felicem dicat culpam, quæ tantum meruit habere Redemptorem.

X. Secundò eidem ostendat, quantarum virtutum exercendarum, meritorumque cœlestium augendorum occasio sit eadem peccatorum permissio: ita ut non immeritò dixerit Lactantius: *Ubi vitia non sunt, nec virtuti quidem locus est, sicut nec victoria,*

ubi Adversarius nullus est, ita fit, ut bonum sine malo in hac vita esse non possit. Revolvantur bona, quæ ex peccato Doctoris Parisiensis S. Brunoni & Sociis ejus, & toti per eos Ecclesiæ sunt exorta, & clarè apparebit, permissionem hanc non sine ingentium bonorum prævisâ sequela fuisse factam, ut rectè huc applicari possit notissimum illud S. Augustini effatum: *Melius judicavit DEVS de malis benefacere, quàm mala non esse permittere.*

XI. Tertio illi demonstrat, non minùs celebrari debere bona morum, quàm naturæ (cùm in illis perinde ac in istis intentio sit semper optima, omnèque defectus præter propositum accidant) sicut ergo monstra naturæ ad decorem mundi spectant; sic peccata, quæ sunt monstra morum, ad Providentiæ divinæ decus pertinent; id quod sapienter etiam S. Thomas advertit, dum ait: *Nec tamen hoc divinæ bonitati repugnat, quòd mala esse permittit in rebus ab eo gubernatis. Primò quidem, quia Providentiæ non est naturam gubernatorum tollere, sed salvare. Requirit autem hoc perfectio universi, ut sint quadam, in quibus malum non possit accidere; quadam verò, quæ defectum mali pati possint secundum suam naturam. Si igitur malum totaliter excluderetur à rebus, Providentiæ divinæ, non regerentur res secundum earum naturam. quòd esset major defectus, quàm singulares defectus, qui tollerentur.*

XII. Quarto illi ostendat, quantopere hæc permissio ad ipsius etiam humanæ Naturæ decorem pertineat, quia, ut Trithemius rectè discurret, si Deus non permitteret peccare hominem, brutis videretur deterior, quæ nullâ impellente violentiâ naturæ motibus liberè

liberè utuntur; nam etsi bruta ratione careant, liberum tamen (id est, indifferentem) natura motum habent, quem sequuntur: in quorum comparatione homo videretur inferioris conditionis, si non haberet liberum voluntatis arbitrium. Permisit autem homini DEVS voluntatem liberam, cui nec Reges imperant, nec Principes. Hinc rectè S. Isidorus l. de summo bono dixit: Non permetteret Deus mala oboriri, nisi ex contrariis malis Natura bona decor eniteret.

XIII. Quintò illi demonstrat, etiam multitudinem peccatorum efficere non debere, ut permissio illius minùs iusta reputetur; nam, ut rectè dixit Aletius 2. p. q. 94. n. 3. plus est bonum, vel numero, vel quantitate, quod elicit DEVS ex malo, quàm sit bonum, quòd destruitur per malum. Unde licèt ablutè videantur plurima peccata, non sunt plura bonis; imò ideo expediebat multa permitti peccata, ut exuberantia bonorum ex multitudine malorum magis illustraretur: id quod egregiè confirmans S. Augustinus l. II. de civ. c. 18. Sicut contraria, inquit, contrariis opposita sermonis pulchritudinem reddunt; ita quòdam non verborum, sed rerum eloquentià contrariorum oppositione saculi pulchritudo componitur. Et sicut pictura cum colore nigro, suo loco posita, ita universitas rerum (si quis posset intueri) etiam cum peccatoribus pulchra est, quamvis per seipso consideratos sua deformitas turpet. c. 18. Accedit, quòd unum peccatum sit peccatum alterius, & alterum alterius pœna, quatenus indigni per peccatum sumus divinis auxiliis, unde mirum videri non debet, multa esse peccata, si aliqua oportuerit permitti.

§. III.

Tentatio III. Circa gratiæ collationem.

XIV. **R**ogertus Clericus cum animo voveret, Christum in cruce unius latronis miserum esse, non autem alterius; Esau à DEO odio habitum, Jacob autem dilectum: & de facto multis gratiam efficacem, aliis sufficientem duntaxat conferri, gravissimam patitur tentationem circa iustitiæ divinæ hac in parte agnoscendæ tentationem. Quæritur, quomodo aut quid eidem respondendum sit?

Responsio.

XV. In primis suadeat illi, ut saluberrimum B. Fratris Egidii Capucini consilium sequatur, qui de hoc altissimo prædestinationis arcano interrogatus respondit: *Sufficit mihi litus maris ad lavandum pedes, manus, & pedes*: indicare scilicet volens, non esse ulterius profunditatem maris, & iudiciorum divinorum percrutandum; secutus videlicet S. Pauli Apostoli Rom. 9. exemplum dicentis: *O homo, tu quis es, qui respondeas DEO? numquid dicit figmentum ei, qui se finxit? Quid me fecisti sic?*

XVI. Secundò eidem aliam D. Pauli ex eodem capite sententiam in memoriam revocet, quâ dicit: *Quid ergo dicemus? numquid iniquitas apud DEUM? absit. Moysi enim dicit: miserebor, cuius misereor, & misericordiam præstabo, cuius miserebor? Igitur non volentis, neque currentis, sed miserentis est DEI.* Si ergo nullus mendicus queri justè potest, quòd alteri potius, quàm sibi data fuerit eleemosyna, quia neutri debebatur, quomodo justè quis contra DEUM, cujus

cujus voluntas summa iustitia est, teste Salviano, conqueri poterit, quod alteri potius, quam sibi gratiam conulerit efficacem.

XVII. Tertio illi respondeat, quod S. Augustinus c. 8. de dono pers. respondit his verbis: *Sed cur non solum in parvulorum, sed etiam geminorum eadem causa tam diversum iudicium, nempe cum Jacob dilexit, Esau autem odio habuit? nonne similis est questio, cur in diversa causa idem iudicium? recolamus igitur illos operarios in vinea, qui tota die laboraverunt, & eos, qui una hora: nempe causa diversa impensi laboris, & tamen idem iudicium in reddenda mercedis. Numquid & hic audierunt murmurantem Patrefamilias nisi hoc, volo? ita quippe ejus fuit erga alios largitas, ut erga alios nulla esset iniquitas. Et isti quidem utrique in bonis sunt, verumtamen quantum ad iustitiam spectat, & gratiam, potest & de reo, qui liberatur, recte dici, volo: potest & de eo, qui damnatur, Tolle, quod tuum est, & vade: huic autem volo, quod tu debetur, donare. An oculus tuus nequam est, qui a ego bonus sum? hinc ille si dicat: cur non & mihi? nonne audiet: o homo, tu quis es, ut respondeas Deo? certe in uno vestrum benignissimum largitorem, in altero exactorem iustissimum, in nullo tamen cernis injustum. Cum enim iustus esset, etiam si utrumque puniret; qui liberatur, habet, unde gratias agat: qui damnatur non habet, quod reprehendat.*

XVIII. Quarto illi demonstret, cum diversa perfectiones DEI, diversa quoque opera esse debent, per quae demonstrantur; sicut ergo per hoc, quod Deus ex malis tot bona eliciat, Sapientia illius & Providentia manifestatur: & per hoc, quod aliquos ante-

is ignibus adjudicet, alios ad cœlum admittat, Mi-
ericordia & justitia elucet; ita Dominium DEI per
hoc, quòd unigratiam efficacem neget, alteri con-
cedat, manifestari maximè debebat; quod quidem
convenientissimè fieri poterat, si supremum suum
Dominatum per hoc ostenderet, quòd sibi pro ra-
tione voluntas esset, & exinde nos ad infimam hu-
militatem, salubrem timorem, reverentiam suæ Ma-
jestatis, incrementum gloriæ, gratificationem debi-
tam excitaret. Unde S. Augustinus cap. 99. Enchir. 2.
ait: *Miseretur magnâ bonitate, obdurat nullâ iniqui-
tate, ut nec liberatus de suis meritis glorietur, nec da-
mnatus nisi de suis meritis conqueratur. Sola enim gra-
tia redemptos discernit à perditis, quos in unam perdi-
tionis concreverat massam ab origine dicta causa com-
munis. Hoc autem qui eo modo audit, ut dicat, quid
adhuc conqueritur? nam voluntati ejus quis resistit?*

§. IV.

*Tentatio IV. Circa permissionem morborum,
aliorumque similium malorum.*

XIX. **E**ustachius civis cum in gravissimos, & diu-
turnos morbos incidisset, & extremâ præ-
terea pauperie affligeretur, aliisque plurimis incom-
modis, quæ vulgus mala dicere solet, premeretur,
ideoque Confessarius ipsum pro solatio afferendo vi-
sitaret, inter alias suas querelas, quas eidem Confessa-
rio suo exposuit, confessus est, nullam sibi ex his omni-
bus molestiis graviolem accidere, quàm quòd per-
suadere sibi non possit, Deum, qui tam bonus esse dici-
tur, tantorum malorum Authorem esse. *Quæri-*

tur, quomodo huic tentationi occurrere debeat Confessarius?

Responsio.

XX. In primis ostendat, non modo mala non esse, quæ & ipse, & vulgus dicit mala, sed inventum placidum divinum, mediūque efficacissimum ad gratiam, amicitiamque divinam promerendam, ipsamque felicitatem æternam certius, uberiusque procurandam, cum enim maximus promerendi titulus patientia sit, facile apparet, exiguam promerendi occasionem fore, si omnia ad votum cederent. Hinc S. Jacobus c. 5. rectè hortatur: *Omne gaudium existimate, Fratres mei, cum in varias tentationes incideritis, scientes, quòd probatio fidei vestra patientiam operatur, patientia autem opus perfectum habet, ut sitis integri & perfecti, in nullo deficientes. Sicut in cera nisi multum tepesacta & mollita sit, non potest sigillum imprimi: sic nec in homine sigillum imprimi potest, nisi ex infirmitatibus probetur.*

XXI. Secundò ostendat, etiam ad hunc finem valdè expediens fuisse, ut mala permitterentur, ne mundo nimis adhæreremus; si enim adhuc morbi & dilacerati miseris eas amamus: si illius temporalibus quærimus: si nostram vitã & damna honoramus: quomodo æternam vitam amaremus, si temporalem anteferimus, ejus licet laceffiti injuriis? meritò ergo ne tori procumberemus, in fimo & fæce rerum, cuspides aliquas & tribulos disseminavit DEUS, ut sic vulnerati erigeremur ad spem & vota alterius vite: & ut gustatã miseriam temporali non absorberemus æternã. Certè in primo nostro Parente Adam claud

deprehendimus, eum, quamdiu sine experientia mor-
tis, aliorumque malorum fuit, etiam sine timore,
temerèque legem transgressum fuisse, qui tamen si
previchisset vultum mortis, non adedò fortè despe-
nsser.

XXII. Tertio illi ostendat, quantam utilitatem
afferant præterea morbi, aliæque ejusmodi mala;
nam, ut rectè Eusebius Nierenbergius p. 1. Theop.
L. c. II. ait, caro pessimè affecta animam sæpe affecit
optimè. Pinguecit spiritus macerato corpore, casti-
gatur doloribus etiam voluptatis memoria; nec tan-
tum libertatem hi adimunt malefaciendi, sed etiam
votorum. Quid felicius impossibilitate scelerum, quàm
etiam fastidium? Quod ipsum egregiè confirmans
Plinius Junior ep. 26. l. 5. sic loquitur: *Nuper me cu-
jusdam amici languor admonuit, optimos esse nos, dum
infirmi sumus. Quem enim infirmum aut avaritia,
aut libido sollicitat? non amoribus servit, non appetit
honores, opes negligit, & quantulumcunque relictu-
rum satis habet: tunc DEOS, tunc hominem se esse me-
morat: invidet nemini, neminem miratur, neminem
despicit, ac ne sermonibus quidem malignis aut attendit,
aut alitur: balnea imaginatur aut fontes, hac summa
curarum, summa votorum, mollèmq; in posterum &
pinguem, si contingat evadere, hoc est, innoxiam,
beatamque destinat vitam. Possum ergo, quod pluri-
bus verbis, pluribus etiam Philosophi voluminibus do-
cere conantur, ipse breviter tibi, mihiq; præcipere,
ut tales esse sani perseveremus, quales nos futuros profite-
mur infirmi.*

XXIII. Quarto illi ostendat, quanta sit DEI cle-
mentia, quòd corpus pro purgatorio animæ assignare
X 3 volue-

voluerit. Favor est nobilium, si non in custodiam publicam mittantur, sed intra domum aut castellum proprium carceris loco coercantur; cur non ergo & nos specialem favorem reputemus, si DEUS corpora nostra ad expiationem peccatorum deputet. Parris legiarius ille animus est, quem sua ipsius claustra vixant, quem artus sui macerant.

XXIV. Quintò illi ostendat, quantam habeat occasionem merita augendi, austeritatèque vix quâvis monachali rigiditate severiorem exercendi. Quis enim Anachoreta abstinentior aut mortificationis, inquit Nierenbergius loco citato? quis ita corruptos cibos, aut elegit acerbos, qui adæquaret acerbissimum languentium gustum, sine ullo palati saporum vescentium aut insipidis, aut amaris? quis mortuus vigilias ægroti ducit? quis ita incommodum lectum quæsit, sicut languens sentit? quis ita se maceravit disciplinis & ciliciis, uti qui intestinis tabe æstibus & doloribus? quis ita pœnitens appendix officii, sordes & cultus incuriam adamavit, sicut letudinarius patitur? Post hæc omnia, non statim bitrio ægritantis rigor, nec tempus, quo duratur est, constat, unde ampliat sensum doloris, aut certè non solatur incertitudo dolendi. Adice ægrotantium pœnitentiam expiatam esse, & tutam ab in discretione & vanitate: è cœlo est, ideo utilior, quàm cœlestis aqua plùs fecundat agros, quàm fontana. Sed & virtutes necessarias in ægrotante videbis, abstinentiam, castitatem, mirabiliorem obedientiam, nullus monachus tot periculis probatus, tot experimentis exercitatus: jubetur scindi, acerba bibere, parat ad omnem molestiam medico. Ubi autem cogit

templatio æternitatis major? prolixæ videntur febricitanti noctes, singulæ horæ producuntur in integros dies; discit ex impatentia brevissimi doloris, quantum erit æternum dolere. Hucusque ipsissimis ferè verbis sapienter Nierenbergius.

XXV. Sextò ei ostendat, quòd etiam ad cœlestem Philosophiam & sapientiam docendam DEUS sapienter morbos permittat, & immittat hominibus; suadent enim languores contemptum corporalium, ob oculos ponunt humilitatem nostram, levant animum ad contemplationem cœli, & instituunt in divinis; dum enim valemus, rebus implicamur, suis quisque occupationibus, studiis possessus, nullum DEO, nullum rebus animæ locum expedit: advenientibus verò morbis cessant negotia, ideòque applicatur animus ad conscientiæ curas, Deumque & cœlestia contemplanda & quærenda, ut meritò Georgius Pisides morbos *prudens DEI flagellum* appellaverit, & S. Gregorius Naz. animam à DEO afflictam DEO valde propinquam esse dixerit.

§. V.

Tentatio V. Circa criminum dissimulatam vindictam.

XXVI. **A** chatius advertens, gravissima quæque crimina à sceleratis committi, nec tamen à DEO puniri, gravissimè tentatur circa justitiæ divinæ æquitatem; & quia non poterat sufficienter ex hoc laqueo sese extricare, confessarii auxilium implorat. Quæritur, quâ ratione juvandus sit?

Responsio.

XXVII. Inprimis respondeat illi cum S. Augustino dicente; *Nihil est infelicius felicitate peccantium, quàm poenalis nutritur impunitas, & mala voluntas velut hostis interior roboratur.* Et iterum: *Cùm voluntas maiorem potestatem accipit efficiendi, quod cupit, ex iudicio Dei venit, apud quem non est iniquitas; punit enim eam isto modo, nec ideo injustè, quia occultè.*

XXVIII. Secundò illi ostendat, quòd ipsa conscientia mala sat gravis poena sit; uti rectè S. Augustinus agnovit l. 2. *Conf.* dicens: *Iussisti, Domine, & verè sic est, ut poena sibi ipsi sit omnis inordinatus animus;* hinc alibi fatetur, se passum fuisse in cupiditatibus amarissimas difficultates. Uade in Ps. 45. ait: *Inter omnes tribulationes humana anima nulla est maior tribulatio, quàm conscientia delictorum.* Imò S. Bernardo teste, *infernus quidam & carcer anima reatus conscientia est, quapropter S. Ambrosius l. de off. dicit: Quae poena gravior, quàm interioris vulnus conscientiae: nonne hoc magis fugiendum, quàm mors, dispendium, exilium, debilitas, dolor.*

XXIX. Tertiò ostendat, quòd ipsa DEI temperantia iustitia quadam sit; peccantibus enim aliquando ignoscit, aliquando irascitur, aliquando reddit, non quantum digni sunt; suffert enim eos, ut sint, qui proficiant; lex enim quia seipsam mollire non potest, nobis (vel à DEO) mitiganda est. Quod confirmat S. Gregorius l. 1. mor. *Deus, inquit, nonnulla peccata vitæ, & nonnulla inulta derelinquit. Quia si nulla resecaret, quis Deum res humanas curare crederet? & rursus*

si, si hac cuncta percuteret, extremum iudicium unde restaret?

XXX. Quartò illi referat, quid S. Anselmus dixerit, sic DEUM alloquens: *Verùm quomodo malis parcis, si es totus justus, & summè justus? an quia bonitas tua est incomprehensibilis, latet hoc in luce inaccessiblei, quam inhabitas? verè in altissimo & secretissimo bonitatis tuae later fons, unde manat fluvius misericordiae tuae; nam cum totus, & summè justus sis, tamen idcirco etiam malis benignus es, quia totus summè bonus es; minùs namque bonus esses, si nulli malo esses benignus, melior est enim, qui & bonis & malis benignus est, quàm qui bonis tantùm bonus est; & melior est, qui malis & puniendo & parcendo bonus est, quàm qui puniendo tantùm. Et paulò post: Nempe si misericors es, quia es summè bonus: & summè bonus non es, nisi quia es summè justus; verè idcirco es misericors, quia summè justus es.*

§. VI.

Tentatio VI. Circa vindictam criminum in aliis.

XXXI. Sulpitius Confiliarius Aulicus legens in S. Scriptura, quòd ob furtum unius Achan totus Israël divinas iras sustinuerit, & Filius David propter peccatum patris mortuus sit, imò omnes nos Adami posterii peccatum originale, omniàque inde manantia mala hæreditaverimus, graviter tentatur, circa æquitatem divinæ justitiæ, præcipuè cum in legibus suis expressè decisum inveniat, quòd peccata suos debeant tenere Authores, nec ulterius progredi metus, quàm reperiat delictum. Imò Deus

X § ipse

ipse Ezech. 18. dixerit, quòd Filius non debeat portare iniquitatem Patris sui, sed anima, quæ peccaverit, sola mori debeat. Quæritur ergo, quomodo pro hac tentatione vincenda instruendus sit.

Responsio.

XXXII. Primò illi ostendatur, quoties in statu politico filii cum parentibus puniti sint, & de factis puniantur, dum bona Parentum illis auferuntur, fiscoque adjudicantur; si ergo hoc hominibus limitatam duntaxat potestatem habentibus licet, cur non idem DEO velut supremo legislatori ac Domino liceat?

XXXIII. Secundò ostendatur, id fieri interdum, ut humiles & timidi iudiciorum divinorum homines reddantur, si advertant, Deum quandoque propter unius hominis peccatum totam aliquam communitatem plectere: & ut, quemadmodum S. Augustinus in l. 5. super Josue q. 8. ait, *non se solum quisque corripit in Populo, sed invicem sibi adhibeant diligentiam, & tanquam unius corporis & unius hominis alia pro alii membra sint sollicita.* Quod ipsum confirmat S. Chrysostomus hom. 1. de Verb. Dom. *Videtur inquit, quomodo unius peccatum toti Populo vindictam accersit? quomodo Deum adversus multitudinem hostem reddidit? sed bona sunt judicia tua, Domine, & ad nostram utilitatem dispensata.* Lues quedam est peccatum: per ultionem evulgatur ac traducitur apud omnes, ne corrumpat omnes, ut, ubi cognoverunt, quantas minas una peperit transgressio, fugiant a temptatione de multis alioqui sumendam aeternam vindictam.

XXXIV. Tertiò ostendatur, quòd per ejusmodi supplicia ob alienum peccatum inflictà non tantùm idipsum alienum peccatum, sed etiam propria puniantur; vix enim dubitari potest, quin in illo Israëlitico Populo, qui propter jactantiam Davidis peste sublatus, vel propter Achabi furtum ab hoste cæsus est, plurimi scelesti fuerint, qui ob sua crimina illam mortem velut justissimam pœnam fuerant promeriti.

XXXV. Quartò ostendatur, quòd ejusmodi supplicia non semper mera sint supplicia, sed beneficia & occasiones ad virtutum exercitium, utimore suo præclarè S. Augustinus q. 8. in Josue ostendit dicens: *Visibiles afflictiones hominum sive mortes, quoniam iis, quibus ingeruntur, & obesse, & prodesse possunt: novit Dominus in occulto providentiæ suæ, quemadmodum justè quibusque dispenset, etiam cùm aliorum peccata videtur in aliis ulcisci. Pœnas verò invisibiles, quæ non nisi nocent, & prodesse non possunt, ita nullas DEO judice pro alienis peccatis luit, sicut homine judice luere nullus, nisi pro sua culpa istas visibiles debet. Sic anima, quæ peccaverit, ipsa morietur, filius non portabit iniquitatem Patris, & Pater non portabit iniquitatem Filii.*

§. VII.

Tentatio VII. Circa permissionem tentationum.

XXXVI. **C**olumbanus Religiosus dum Judæ & aliorum ejusmodi hominum infelicem lapsum & interitum ex una parte meditatur; ex altera verò

verò parte præscientiam DEI, quâ certò præviderat, eos tentationi cessuros, considerat, non potest capere, quomodo DEUS, salvâ suâ infinitâ bonitate, tentationes ejusmodi permittere potuerit. Queritur, quomodo æquitas hujus permissionis ei persuadenda sit?

Responsio.

XXXVII. In primis illi referat, quid Gerfon tom. 2. serm. ad Eccles. cautel. ad hanc questionem responderit dicens; *Cur Dominus Judam, quem casurum sciebat, elegit in Apostolum? Ego, inquit, duodecim elegi, & unus ex vobis diabolus est. Respondi, questionem istam unam esse ex illis, quas inveniens Apostolus reverenti silentio præteriens honoravit, exclamans: O altitudo divitiarum scientia & sapientia DEI! Hoc unum scimus, quod in Juda DEVS non causavit improbam voluntatem perditionis scelerata esse malitia; attamen ipse hac maculatâ voluntate bene usus est, tamquam DEI sapientia attingens à fine usque ad finem fortiter, & disponens omnia succurrer.*

XXXVIII. Secundò illi ostendatur, quod, ut Richelius Carthusianus in 2. sent. distin. 23. fol. 48. bene notavit, DEUS ita disponat ac ordinet universa, ut suam sapientiam, & rerum à se creaturarum naturam, proprietatésque decet. Cùm igitur homo in hac vita constitutus sit tamquam viator & miles DEI ad honorandum Creatorem suum in omnibus, & ad resistendum adversariis divini honoris, decuit, ut Creator permitteret, eum ab impiis impugnari, eumque faceret liberè reluctari.

XXXIX.

XXXIX. Tertiò ostendatur, quòd etiam ordo & pulchritudo, & bonum universi exigant hujusmodi permissionem; nam ordo quidem exigit, esse creaturas libero arbitrio præditas, quæ suos actus & motus liberè exequi permittantur. Pulchritudo exigit, ut opposita juxta se posita ex mutua comparatione evidentius elucescant, ac innotescant. Bonum denique universi exigit, ut ex multiplici gradu malorum ac miserorum gradus & excellentia multiformis bonorum ac beatorum præclariùs emicent, sed & perfectio ac gloria Creatoris abundantius repræsentetur, laudetur, & honoretur.

XL. Quartò ostendatur, quòd DEUS, quantum in se est, universos & singulos velit salvari, hominesque ideo permittat tentari, ut resistendo & prævalendo copiosius mereantur, ac gloriosius contendantur; & præterea infirmitates suas experti, ad Creatorem confugiant, ac semper magis solliciti, timorati, ac custoditi permaneant.

CAPUT II.

DE TENTATIONIBVS CIRCA CHRISTI PERSONAM.

CIRCA CHRISTUM tres duntaxat tentationes præcipuè occurrere solent, videlicet an conveniens fuerit, quòd humanitatem assumpserit tam vilem, & Angelicam naturam postposuerit: quòd item se in cibum præbuerit, & tandem tot, tantaque tormenta, ipsamque mortem sustinuerit. Quæ quidem tentationes quâ ratione vinci debeant, hoc capi-